

RAVASZ JÓZSEF

APÁCASZAKÁLLAS

Őszintén megvallva, számomra nincsen e széles világban olyan város, amely olyannyira a szívemhez nőtt volna, mint a szülőfalu, Apácaszakállas. Gondolataimban ez a település jellemzi a címben szereplő „városomat”.

Apácaszakállas községet először egy 1221-ből származó oklevél említi. Mai tudásunk szerint, bizonyíthatóan neve először 1243-ban tűnik fel Zolonta alakban. Nevének további megjelenési formái: 1267-ben Zolonchazakalus, 1268-ban Zakalusnak nevezik, 1323-ban Felzakalus, 1276-ban Zolonta Zakalus, 1773-ban Apáca Szakalos, 1948-tól szlovákul Opatvosky Sokolec, magyar fordításban Apátsolyos.

A történelem engem mindig arra tanított, hogy a haza ott van, ahol először láttam meg a napvilágot. Csallóköz, avagy Tündérváros, érdekes módon mindig a mese világába vezet vissza. Ennek az utánozhatatlan tájegységnek, Alsó-Csallóközben, annak pontosan a közepében fekszik Apácaszakállas község. Előnevét az egykori női szerzetesrendi birtokosaitól, az apácáktól kapta, tudniillik sokáig a nyúlszigeti, a pozsonyi és a nagyszombati Szent Klára nővérek (klarisszák) birtokában volt.

A település kezdetben komáromi várbirtok volt, majd IV. Béla király 1267-ben keltezett adományozó oklevelében a nyúlszigeti (ma Margitsziget) apácakolostornak adományozta.

E hosszúnak tűnő történelmi bevezetésem azt kívánja bizonyítani, hogy szülőfaluhoz Komárom városa, mivel vármegyei birtok volt, állt a legközelebb. Fiatal koromban kevésbé tudtam megmagyarázni magamnak e városhoz való vonzalmamat. Ezért Apácaszakállas és Komárom közt ebben a vonatkozásban nem teszek semmilyen különbséget. Büszkeséggel tölt el, hogy királyok, főnemesek, főpapok, írók, történészek egyaránt megfordultak szülőfalumban, amit én egyben városomnak is nevezek.

A századok során az itt letelepedett emberek történetéről dióhéjban a következőt kellene meg-

említeni, az eredetkutatás feljegyzései alapján: „Elfoglalván a magyarok e földet, ennek vidékein Réthel és Thege vezérek osztottak meg... e vidékért (a hajdani Csallóközt), leginkább Oluptulma, Réthel népesítette meg kumai magyarokkal.” A honfoglalás pontosabb eseménytörténetét és a letelepedés e területen való további menetét, sajnos, nem ismerjük. De kétségtelen, hogy őseinknek tetszhetett ez a magában elzárt, külön világot képező vidék, melyet a rege aranykertnek nevez, s melynek vizei, mocsarai halban és vadban bővelkedtek, hatalmas legelőivel pedig alkalmas volt az állattenyésztésre is.

Képzetelemben arra próbálok válaszokat keresni, hogy szülőhelyem települése ez alatt az ezer év alatt milyen változásokon ment át. A különböző vármegyékhez (Komárom megye, Pozsony megye) kapcsolódó alárendeltségében teljesítette-e azokat a feladatokat, amelyeket a különböző társadalmi rendszerek rákényszerítettek.

Hozzám, koromhoz mérten hatvan évtizedes múlttal, Nagymegyert mint mezőváros állt legközelebb. Ezt követi Komárom. Am szülőfalum által szeretem mindkét várost. Az az igazság, hogy egyiket sem lehet egymáshoz hasonítani hájszál-pontosan. Mindkét városnak megvan a maga helytörténeti értéke az élet valamennyi területén. Nagymegyert a rendszerváltás előtt az ott zajló kulturális lehetőségeiért (színház, művelődési központ, könyvtár...) szerettem elsősorban. Komáromot pedig polgári városként szerettem, tiszteltem. Jókai Mór városát kutatom benne ma is. Patinás kávéházait ma is csodálom. Az Európa Szállóban mindig éreztem az igazi polgári szellemiséget. A törzsszatsznál újságot olvasó emberek viselkedésében, tekintetében ott volt az a „valami”, amit ma már hiába is keresnék...

Ha ott járok, akkor mindig feltekintek az egykori vármegye magas homlokzatára, s behunyok szemem mögött, gondolataimban át vetítem újra a kísértő, történelmi múltat...